

Til studieutvalget

Dato: 8. september 2014

MELDINGSSAK

Saksnr.: Stu-sak 21/2014 b)

Journalnr.: 2014/411

Saksbehandler: Ingvild Nordang

OPPSUMMERING AV GJENNOMGANG AV PROGRAM- OG EMNEPLANER – VURDERINGS-/EKSAMENSFORMER OG SENSORORDNINGER

Seksjon for analyse og kvalitetsutvikling i Studieavdelingen har gjennomgått vurderings-/eksamensformer og sensorordninger i program- og emneplaner for bachelor- og masterstudier ved HiOA. Bakgrunnen for denne gjennomgangen er styrets vedtak 22. oktober 2013 i s-sak 41/2013 (Jnr. 13/2631):

2. Med bakgrunn i denne saken oppfordrer styret til at høgskolens program- og emneplaner gjennomgås for å påse at programplanene er tydelige i forhold til vurderings-/eksamensformer og sensorordninger. Det oppfordres også til å se på prinsippene for og bruken av delkarakterer og fastsetting av endelig karakter i emner.

Studieutvalget mente at for å imøtekomme styrets oppfordringer, måtte det gjøres et utredningsarbeid i forkant av et eventuelt seminar, se møtebok fra møte 30. januar 2014 (diskusjonssak), dessuten Stusakene 3/2014 f) i møtet 27. februar og 11/2014 e) i møtet 8. mai 2014.

Oppsummering av gjennomgangen følger vedlagt.

Marianne Brattland

Ellen Merethe Magnus

Vedlegg:

1. Oppsummering av gjennomgang av program- og emneplaner – vurderings-/eksamensformer og sensorordninger

Oppsummering av gjennomgang av program- og emneplaner – vurderings-/eksamensformer og sensorordninger

8. september 2014

Innhold

<i>Bakgrunn</i>	2
<i>Oppfølging av styrets vedtak</i>	3
<i>Framgangsmåte</i>	3
<i>Hvilke opplysninger skal program- og emneplaner inneholde om vurderings-/eksamensformer og sensorordninger?</i>	4
<i>Gjennomgang av program- og emneplaner for bachelor- og masterstudier</i>	5
1. Arbeidskrav	6
2. Vurderings-/eksamensformer	7
3. Når eksamen består av flere deler – fastsetting av slutt karakter	10
4. Sensorordning	11
5. Klagemuligheter	14
<i>Oppsummering og videre oppfølging</i>	15
Gir program- og emneplanene tydelig informasjon om vurderings-/eksamensformer og sensorordninger?	15
Hvordan kan vi se på prinsippene for og bruken av delkarakterer og fastsetting av endelig karakter i emner?	16
<i>Vedlegg</i>	17
1. Oversikt over hvilke programplaner som er gjennomgått	17
2. Utdrag fra UH-loven	21
3. Utdrag fra forskrift om studier og eksamen ved HiOA	23
4. Utdrag fra retningslinjer for etablering av nye studier og utarbeiding av planer for studier ved HiOA	25
5. Utdrag fra retningslinjer for oppnevning og bruk av sensorer ved HiOA	26
6. Brev fra KD til Studentparlamentet 21.05.14	32

Bakgrunn

Bakgrunnen for denne gjennomgangen er styrets vedtak 22. oktober 2013 i S-sak 41/2013 (jnr. 13/2631):

2. Med bakgrunn i denne saken oppfordrer styret til at høgskolens program- og emneplaner gjennomgås for å påse at programplanene er tydelige i forhold til vurderings-/eksamensformer og sensorordninger. Det oppfordres også til å se på prinsippene for og bruken av delkarakterer og fastsetting av endelig karakter i emner.

I forbindelse med sensur i emnet managerial accounting i 3. studieår på bachelorstudiet i økonomi og administrasjon høsten 2012, oppstod det uenighet mellom oppnevnt intern sensor og Fakultet for samfunnsfag om hvordan emnet skulle sensureres, se saksframlegg til S-sak 41/2013.

Med bakgrunn i uenigheten ble det bl.a. sendt et brev til Kunnskapsdepartementet om høgskolens regelverk og praktisering av sensur. Departementet støttet høgskolens praktisering og forståelse av regelverket i brev 30. august 2013.

Departementet uttalte at hvis det i et emne er fastsatt en vurderingsordning med delvurderinger, bør det gå fram av programplanen/emneplanen hvordan sluttkarakteren skal beregnes. Dette vil sikre at bestemmelsene er gitt etter delegasjon fra styret, og at informasjonen er lett tilgjengelig for studentene. Av den aktuelle emneplanen framgår det at samlet karakter består av to vurderinger, en gruppeoppgave (vektes 20 %) og en individuell skriftlig eksamen (vektes 80 %), som hver gis egne karakterer (A-F). Hver av delene er selvstendige og kan tas opp på nytt, uavhengig av hverandre.

Kunnskapsdepartementet sa videre at sensors ansvar er å foreta en faglig vurdering innenfor rammen av de retningslinjene som er gitt av utdanningsinstitusjonene. Departementet slo fast at sensor er bundet av emneplaner og for øvrig regelverk som ikke gjelder den faglige vurdering. Dette gjelder uavhengig av om dokumentet som bestemmelsene framkommer i, kalles studieplan, programplan eller emneplan. I denne saken har Fakultet for samfunnsfag påsett at det har blitt brukt korrekt utregningsmåte, og at vektingen av delene er blitt gjort i henhold til vedtatt emneplan. Det er ikke sensurvedtaket som sådan som ble satt til side, men selve utregningsmåten for beregning av sluttkarakter.

Oppfølging av styrets vedtak

Studieavdelingen ble bedt om å følge opp styrevedtaket, se møtebok fra studieutvalgets møte 30. januar 2014 (diskusjonssak), dessuten Stu-sakene 3/2014 f) i møtet 27. februar og 11/2014 e) i møtet 8. mai 2014. Arbeidet med kartlegging av vurderings-/eksamensformer og sensorordninger i HiOAs program- og emneplaner er gjort av Anne Løken, Trine Sofie Mathiesen, Ingvild Nordang og Sigfrid Øien ved Seksjon for analyse og kvalitetsutvikling. En oppsummering av de viktigste funnene legges fram på studieutvalgets møte 18. september 2014. Studieutvalget mente at for å imøtekomme styrets oppfordringer, må det gjøres et utredningsarbeid i forkant av et eventuelt seminar.

Selv om det i den aktuelle styresaken ikke ble avdekket uklarheter i emneplanen, ba styret om en gjennomgang av om informasjonen i høgskolens program- og emneplaner er tydelig nok. Studieutvalget har understreket at oppdraget fra styret er todelt: 1) En gjennomgang av program- og emneplaners beskrivelser av vurderings-/eksamensformer og sensorordninger med henblikk på om beskrivelsene er tydelige. 2) Vurdering av prinsippene for og bruken av delkarakterer og fastsetting av endelige karakterer i emner.

Framgangsmåte

I perioden mars-august 2014 har programplaner med tilhørende emneplaner for bachelor- og masterstudier blitt gjennomgått. Programplanene er hentet fra nett: <http://www.hioa.no/Studier/Bachelorstudier> og <http://www.hioa.no/Studier/Masterstudier>. For hvert fakultet har vi gått inn på studiets presentasjonsside og klikket oss videre til programplanene. Vi har valgt de nyeste programplanene som var tilgjengelige på det aktuelle tidspunktet, dvs. planer som gjaldt for studieåret 2013-2014, og der det var publisert: studieåret 2014-2015. Til sammen 57 programplaner med tilhørende emneplaner er gjennomgått for bachelorstudier (HF: 18 stk, LUI: 16 stk, SAM: 11 stk, TKD: 12 stk). Det er gjennomgått 28 programplaner for masterstudier (HF: 12, LUI: 6, SAM: 6, TKD: 4).

Programplanene varierer i omfang og kompleksitet. Eksempelvis varierer det for studier med studieretninger/fordypninger eller heltids- og deltidstilbud om det er en felles programplan eller én for hver studieretning/fordypning, heltid og deltid. En del studier har også delt opp programplanen i flere dokumenter – en felles del og så hver enkelt fagplan/emneplan. Det er derfor langt flere enn 85 dokumenter som er gjennomgått.

For hver programplan med emneplaner har vi laget et skjema hvor vi har limt inn følgende informasjon som er kopiert fra planene: emnekode og emnenavn, studiepoeng, eventuelle arbeidskrav, vurderings-/eksamensform, vurderings-/karakteruttrykk, sensorordning. Dette har vært et tidkrevende arbeid, ikke minst pga. varierende strukturering av planverket på nett.

Nedenfor følger en oppsummering av hva vi har funnet i gjennomgangen sett i lys av styrets vedtak og gjeldende regelverk for program- og emneplaner ved HiOA. Sentrale dokumenter (følger vedlagt) er:

- UH-loven, §§ 3-9 (eksamen og sensur) og 5-3 (klage over karakterfastsetting – rett til begrunnelse)
- Forskrift om studier og eksamen, §§ 3-2 (programplaner), 7-1 (Sensor), 7-3 (klage over karakterfastsetting)
- Retningslinjer for etablering av nye studier og utarbeiding av planer for studier ved HiOA, særlig kap. 5-11
- Retningslinjer for oppnevning og bruk av sensorer ved HiOA, se også brev fra KD 21. mai 2014 – svar på spørsmål om bruk av ekstern sensor

Hvilke opplysninger skal program- og emneplaner inneholde om vurderings-/eksamensformer og sensorordninger?

Hva sier retningslinjer for etablering av nye studier og utarbeiding av planer for studier ved HiOA at planer for studier skal inneholde av informasjon om *vurderings-/eksamensformer* og *sensorordninger*?

Oppsummert legger retningslinjene vekt på at det skal gis tydelig informasjon. Av spesiell relevans her er:

- Hvilke vurderingsformer benyttes?
- Når i studiet er avsluttende vurderinger lagt?
- Omfang (f.eks. høvelig antall sider eller ord for en skriftlig oppgave/prosjektarbeid)
- Varighet (f.eks. antall timer eller dager for en eksamen)
- Er det presist angitt om gjennomføringen foregår individuelt og/eller i gruppe?
- Hva slags og hvor mange tekster eller arbeider (mappekraft) skal inngå i studentens mappe og danne grunnlag for samlet vurdering?

- Hvilke vurderinger i studiet skal inngå på vitnemål eller karakterutskrift eller regnes inn i karakter på vitnemål eller karakterutskrift?
- Er det redegjort tydelig for sensorordningen?

Når en vurdering/eksamen består av flere deler, legger retningslinjene vekt på følgende:

- Når en av delene ikke får resultat bestått, framgår det da tydelig om studenten må ta alle delene på nytt eller om det er tilstrekkelig å ta opp igjen den ikke beståtte delen?
- Hvordan vektet delkarakterene i den samlede karakteren?
- Når kan det framsettes klage?

Gjennomgang av program- og emneplaner for bachelor- og masterstudier

Etter denne gjennomgangen er vårt generelle inntrykk at HiOAs program- og emneplaner i det store og hele ser ut til å følge gjeldende retningslinjer og maler. Det er likevel eksempler på at det «glipper» på enkelte områder. Generelt er planene blitt stadig bedre, dvs. tydeligere i sine beskrivelser.

En del planer på bachelornivå er omfattende og komplekse. Kompliserte vurderingsordninger synes i en del tilfeller å gjøre det vanskelig å gi tydelig informasjon. En del planer bærer preg av at noe har blitt endret enkelte steder uten at helheten samtidig har blitt justert – altså at en plan ikke framstår som gjennomarbeidet og konsekvent, men kan framstå som motsigende, gjentakende og rotete.

Hovedinntrykket er at program- og emneplanene for masterstudier er ryddigere, bedre strukturert og inneholder i større grad påkrevd, tydelig informasjon. Planene for masterstudier har vært gjennom flere ledd før godkjenning og publisering (på fakultet, lokalt studieutvalg og deretter sentralt studieutvalg), og dette kan være noe av forklaringen på at planene framstår som mer gjennomarbeidet og tydeligere.

I gjennomgangen har vi vurdert om informasjonen framstår som tydelig. Vi har funnet uklare eller ikke dekkende informasjon både når det gjelder arbeidskrav, vurderings-/ eksamensformer, utregning/fastsetting av sluttarakter når eksamen består av flere deler, sensorordninger og klagemuligheter. Nedenfor presenteres noen eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser og klare/dekkende beskrivelser for hvert av disse elementene i planene. Vi har tatt med eksempler fra planer for bachelor- og masterstudier fra alle fakulteter, men det er ikke oppgitt hvilke planer eksemplene er tatt fra. Vi mener det er

eksemplene som er viktige – ikke hvilket studium de kommer fra – lignende eksempler kan finnes i mange planer. Eksemplene er valgt for å vise utfordringer med å gi tydelig informasjon som vi mener er felles for ulike fag/fagområder og fakulteter.

1. Arbeidskrav

Informasjon om arbeidskrav kan være mangelfull eller uklar når det gjelder innhold, omfang og konsekvenser av manglende gjennomføring/godkjenning.

A. Eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser av arbeidskrav:

- *deltagelse på studieopplegg og gruppearbeid*
- *individuell test leveres i Fronter*

Hva innebærer deltagelse på studieopplegg og gruppearbeid, og hva slags test er den individuelle testen? I dette eksemplet er arbeidskravenes innhold og omfang ikke tydelig beskrevet.

- *deltakelse i studieopplegg og veiledning*

Betyr deltagelse at emnets undervisning er obligatorisk, og gjelder dette i så fall all undervisning? Og hva skjer dersom en student ikke deltar?

- *Godkjent del 3 i (...)*
- *Godkjent to innleveringsoppgaver*
- *80 % deltagelse på felles- og gruppesamlinger*

Her er det ingen opplysninger om hva de to innleveringsoppgavene som utgjør deler av arbeidskravene, går ut på (omfang, varighet, tema). Innledningsvis i programplanen er det generell informasjon om arbeidskrav og begrunnelse for krav om tilstedeværelse, men dette gir ikke vesentlig mer informasjon. Neste eksempel dreier seg om et emne på 30 studiepoeng som består av flere deler/temaer:

Arbeidskrav i aktivitetsfag består av en praktisk øvelse og et skriftlig arbeid. I den praktiske øvelsen skal studentene vise at de kan sette i gang og lede (...). Arbeidskravet gjennomføres i gruppe, og grupped medlemmene er solidarisk ansvarlige for resultatet innad i gruppa. Det gis veiledning etter behov, samt en kort skriftlig tilbakemelding på arbeidskravet. Aktivitetsfaget er obligatorisk.

Arbeidskrav om (...) skal skrives i grupper. Det gis veiledning på dette arbeidskravet i basisgruppene. Alle studentene i samme gruppe går god for hverandres deltagelse. Arbeidskravet skal være på mellom 4000- 5000 ord. Veileder for basisgruppa gir

tilbakemelding på dette arbeidskravet. Arbeidskravet må være levert inn innen fristen som oppgis av faglærer.

Hvordan er forholdet mellom delemnene og arbeidskravene? Er det noen godkjenningsordning for arbeidskravene og hva består den i? Hva skjer om en student ikke jobber i gruppe, ikke er solidarisk eller ikke går god for andres deltakelse? Må begge arbeidskravene være gjennomført/godkjent? Hva er aktivitetsfag, hvordan hører det inn i delemnene, og hva betyr det at faget er obligatorisk?

B. Eksempler på klare/dekkende beskrivelser av arbeidskrav:

Studentene skal i løpet av emnet levere 1 (ett) skriftlig individuelt arbeidskrav, på 5-7 sider innen angitte tema. Godkjent arbeidskrav er en forutsetning for å kunne gå opp til eksamen.

Et annet eksempel:

Følgende arbeidskrav må være godkjent før eksamen kan avlegges:

- 1. Individuell skriftlig kunnskapsprøve i (...). Kunnskapsprøven skal utføres digitalt, omfang: ca. én time.*
- 2. Digital fortelling i gruppe der studentene (...), omfang: inntil 10 minutter. I tillegg skal studentene levere en tekst (...) knyttet til den digitale fortellingen, omfang: 1–2 sider. I særskilte tilfeller kan det avtales med faglærer at arbeidskravet kan gjennomføres individuelt.*
- 3. Minst tre individuelle innlegg i nettseminar om (...) knyttet til praksiserfaringer, omfang: Ett av innleggene må være på minst 150 ord. Alternativt arbeidskrav kan gjennomføres dersom praksisopplæringen ikke er fullført.*
- 4. Individuelt fagnotat om (...) knyttet til en (...), som studenten selv har tatt opptak av. Omfang: to sider. Transkripsjonen skal leveres som vedlegg til notatet.*

Mer informasjon om arbeidskrav og undervisning med krav om deltakelse finnes i programplanen.

Under henvisning til siste setning finner vi utfyllende informasjon om arbeidskrav og krav om deltakelse i faglige aktiviteter i programplanen. Beskrivelsene er relativt omfattende, både i emneplanen og i programplanen på overordnet nivå. Men samtidig gis det her god informasjon og skikkelige begrunnelser for kravene som gjelder.

2. Vurderings-/eksamensformer

Hva som menes med de ulike begrepene som brukes på vurderings-/eksamensformer kan nok variere. Eksempelvis er *mappevurdering* for noen en eksamen med flere arbeider/deler, mens for andre er det ikke mappe hvis det ikke inngår bestemte elementer i mappa, som f.eks. et refleksjonsnotat, og dermed utgjør deler av vurderingsgrunnlaget.

Det varierer også i hvilken grad det brukes ulike vurderingsformer i det enkelte studium/studieprogram. Noen studier har nesten bare skriftlig eksamen under tilsyn, andre nesten bare gruppeeksamener eller ulike former for mappevurdering.

For en del studier er det ikke oppgitt omfang og/eller varighet på vurderingen/eksamenen, og det kan være uklart om eksamen skal utføres individuelt og/eller i gruppe.

A. Eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser av vurderings-/eksamensformer:

I noen planer kan det være uklart hva som er arbeidskrav og hva som er avsluttende vurdering.

Grunnlag for evaluering er feltoppgaven. Det benyttes ekstern sensor. Det gis bokstavkarakterer med A som beste og E som dårligste karakter. Se generelle vurderingskriterier for karaktersetting side 10.

I dette emnet er det tilsynelatende en sammenblanding av arbeidskrav og vurdering/eksamen. Det er dessuten uklart om feltoppgaven består av to eller tre deler (trolig en trykkfeil at den består av to deler). Feltoppgavens omfang er heller ikke angitt, noe som skal gjøres.

Feltoppgaven utgjør et arbeidskrav og er omtalt i avsnittet om arbeidskrav i emneplanen. Samtidig danner den grunnlaget for vurdering/eksamen, uten at det framgår av emneplanen at den skal omarbeides/videreutvikles før den legges fram som et eksamensarbeid. Beskrivelsen av oppgaven i avsnittet om arbeidskrav er dessuten mangelfull – bl.a. står det ikke noe om oppgavens omfang. I tillegg gis det informasjon om oppgaven i avsnittet om organisering og arbeidsmåter i emneplanen, slik at opplysningene blir spredd rundt i planen.

Vurdering/eksamen omtales dessuten som «evaluering» i denne planen («grunnlaget for evaluering er feltoppgaven»), hvilket ikke skal brukes.

Når avsluttende vurdering finner sted, er oppgitt i det neste eksemplet, men er det klart hva som skal vurderes?

Avsluttende vurdering gjennomføres i vårsemestret. Emnet har mappevurdering. To større oppgaver, ett i høstsemesteret og ett i vårsemesteret, er mappebidrag som til sammen utgjør eksamen og gir grunnlag for avsluttende vurdering. De to mappebidragene vil være oppgaver i hhv. (...). Det benyttes interne sensorer og tilsynssensur. Vurderingsuttrykkene er bestått og ikke bestått.

Det er uklart hva som ligger i mappevurdering her. Hva ligger i at det er to «større» oppgaver – hva er omfang/varighet på hver av disse? Gis det delkarakter eller én karakter etter en samlet vurdering? Neste eksempel gjelder også mappevurdering/-eksamen:

Mappeeksamen.

Mappekrav: en individuell oppgave og en gruppeoppgave.

Hjelpemidler til eksamen: Alle hjelpemidler tillatt.

Det er positivt at det er oppgitt i emneplanen at alle hjelpemidler er tillatt ved utarbeiding av oppgavene (dette skal for øvrig gjøres i henhold til retningslinjene), men også her er det uklart hva som ligger i mappeeksamen. Uansett framstår beskrivelsen som mangelfull. Det står ingenting om omfang på og tema for oppgavene, hvor mange studenter som skal danne gruppen i gruppeoppgaven, hvor lang tid studentene har til rådighet på hver av oppgavene, eller hvordan endelig karakter fastsettes. Neste eksempel har mer dekkende beskrivelser av hva eksamen består av, men her er likevel mangler:

a) En flervalgsoppgave (multiple choice) individuell eksamen under tilsyn (to timer).

Karakterskala: bestått/ikke bestått

b) En individuell skriftlig hjemmeeksamen (ca 2500 ord).

Karakterskala: A-F

Det gis én samlet karakter for kunnskapsområdet og begge deleksamenene må være bestått for å få utskrevet studiepoeng i (...). Eksamen vurderes av intern og ekstern sensor.

Ny/utsatt eksamen gjennomføres på samme måte som ordinær eksamen. Ved ikke bestått resultat på én av eksamensdelene avlegges ny eksamen i denne delen. Studenter som ikke består hjemmeeksamenen leverer ny oppgave på grunnlag av ny oppgavetekst til ny/utsatt eksamen. Studentens rettigheter og plikter ved ny/utsatt eksamen framgår av forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Studenter er selv ansvarlige for å melde seg opp.

Hvordan kan vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått og gradert karakter etter skalaen A–F slås sammen til én samlet karakter? Her må det brukes samme vurderingsuttrykk på begge deler av eksamen, altså enten bestått/ikke bestått eller A–F. I tillegg må det angis hvordan vektingen mellom de to delene av eksamen er ved utregningen av endelig/samlet karakter.

B. Eksempler på klare/dekkende beskrivelser av vurderings-/eksamensformer:

4 timers individuell skriftlig eksamen under tilsyn i slutten av semesteret. Eksamen gjennomføres på høgskolen ved bruk av PC.

Et annet eksempel:

Vurderingen består av en individuell skriftlig ti dagers hjemmeeksamen på 6000 ord +/- 10 % med påfølgende individuell muntlig eksamen på inntil 45 minutter. Muntlig eksamen tar utgangspunkt i den skriftlige besvarelsen og pensum i emne (...). Ved muntlig eksamen kan

karakteren på hjemmeeksamenen justeres opp eller ned inntil én karakter ut fra studentens prestasjon. Det gis én karakter på emnet.

Eksamen blir vurdert av en intern og en ekstern sensor. Det gis bokstavkarakterer med A som beste og E som dårligste karakter for bestått, og F for ikke bestått.

Ny/utsatt eksamen foregår som ved ordinær eksamen. Det kan klages over karakterfastsetting og formelle feil ved eksamen i samsvar med bestemmelsene i lov om universiteter og høyskoler, jf. også forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Ved klage på karakterfastsetting på hjemmeeksamenen, må muntlig eksamen gjennomføres på nytt.

Dette framstår som en dekkende beskrivelse av vurderings-/eksamen på emnet, herunder vurderings-/eksamensform, sensorordning, karakterskala, ny/utsatt eksamen og klageadgang.

3. Når eksamen består av flere deler – fastsetting av slutt karakter

A. Eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser av vurdering/eksamen som består av flere deler

I følgende eksempel er det uklart om slutt karakteren beregnes ut fra ulike deler (vektning i %) eller etter en totalvurdering:

Mappevurdering. Mappen består av tre prosjekter: En individuell oppgave og to gruppearbeider. En sensor. Emnet kan bli trukket ut til ekstern sensur. Alle deler av mappen må være vurdert til karakter E eller bedre for at studenten skal kunne få bestått emne. Eksamen kan påklages.

Hvordan vurderes de ulike delene i mappa – er det ulik vektlegging som regnes ut til en slutt karakter eller er det en «totalvurdering»? Det er heller ikke tilstrekkelig informasjon om omfang/innhold eller om hva gruppearbeid innebærer. Det kan også være uklart/ikke oppgitt hvordan de ulike delene vektet:

1. Individuell skriftlig oppgave fra praksis, 2000-2500 ord 2. Skriftlig grupperapport fra prosjekt, 1500-2500 ord

Hvilke deler eksamen består av, altså at det er snakk om både en individuell skriftlig oppgave og en skriftlig grupperapport, er oppgitt, men ikke hvordan de ulike delene vektet.

B. Eksempler på klare/dekkende beskrivelser av vurdering/eksamen som består av flere deler

Hovedinntrykket fra gjennomgangen er at når endelig vurdering/eksamen består av flere deler, så oppgis hvordan de ulike delene vektet, som eksempelvis slik:

1) *individuell skriftlig eksamen på 5 timer, som teller 70 %*
2) *Prosjektarbeid i gruppe med presentasjon, som teller 30 %. Begge eksamensdeler må være vurdert til Karakter E eller bedre for at studenten skal kunne få bestått emnet.*

En eksamen, eks. mappevurdering, kan bestå av flere deler som gis én karakter etter en helhetlig vurdering, eksempel:

Mappevurdering, med følgende mappekrav:
- to skriftlige individuelle arbeid
- et skriftlig gruppearbeid utført av grupper på 2-5 personer.
Mappevurdering gis en helhetlig vurdering med én karakter.

Her er det ikke oppgitt omfang på mappekravene, men det er oppgitt at det gis en helhetlig vurdering med én karakter. Av dette følger det - implisitt - at hvis studenten stryker, så må begge delene av mappa tas opp igjen.

4. Sensorordning

A. Eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser av sensorordning

Vi har funnet en del eksempler på at det gis uklar eller lite dekkende informasjon om sensorordning, særlig når det gjelder bruk av ekstern sensor og tilsynssensorordningen.

I mange emneplaner er det uklart hvor mange sensorer det brukes og om det er ekstern(e) og/eller intern(e). Her er noen eksempler:

- *Interne*
- *Intern og/eller ekstern*
- *Intern eller ekstern*

The students will be evaluated based on the project. The evaluation will be performed internally.

I sistnevnte eksempel er antall sensorer ikke oppgitt – det står kun at det er intern sensur. Det står det heller ingenting om tilsynssensorordningen, verken i denne emneplanen (eller de andre emneplanene i studiet) eller i den generelle/innledende delen av programplanen for studiet. Dette skyldes trolig at retningslinjene for tilsynssensor først ble fastsatt i juni 2013, og at arbeidet med å få opplysninger om ordningen inn i planverket, fremdeles ikke er fullført. Alle studier ved HiOA skal være under tilsyn av tilsynssensor, men det er rom for ulike måter å praktisere ordningen på ved det enkelte fakultet.

Det kan også være uklart hvordan ekstern sensor brukes. Når ekstern sensur på utvalgte oppgaver gjennomføres først, og denne sensuren deretter legges til grunn for karakterfastsetting ved alle eksamensbesvarelsene, vil den eksterne sensuren komme alle studentene til gode, slik Kunnskapsdepartementet ser det. Etter departementets vurdering vil en slik ordning bidra til en ekstern kvalitetssikring av eksamensoppgaven og karakterfastsettingen, og dette vil ivareta studentenes rettsikkerhet ved å sikre likt grunnlag for bedømmelse av studentene.

Bruk av ekstern sensor, og da særlig hvordan bruk av ekstern sensor kommer alle studenter til gode, synes å være utfordrende å uttrykke i mange av planene vi har gjennomgått. Hvor mye informasjon skal man ta med om hvordan sensur foregår? Men dersom studentene blir usikre på om bruk av ekstern sensor kommer alle til gode, er det svært uheldig.

Her er noen eksempler:

Alle studenter vurderes av to sensorer. 10 % av studentene vurderes av ekstern og intern sensor. De øvrige vurderes av to interne sensorer. Ekstern sensors vurdering skal komme alle studentene til gode.

Det er vanskelig ut fra denne formuleringen å se hvordan bruk av ekstern sensor kommer alle studentene til gode. Foregår sensureringen på en slik måte departementet har skissert?

Normalt vurderes alle besvarelser av to sensorer. Ekstern sensor vurderer minimum 20 % av alle besvarelsene. Ekstern sensors vurdering skal komme alle studentene til gode.

«Normalt» sier ikke noe om faktisk bruk av ekstern sensor på emnet.

Normalt vurderes alle besvarelser av to sensorer. Ekstern sensor utarbeider vurderingskriterier og deltar i utarbeidelsen av eksamensoppgaver.

«Normalt» og «to sensorer» sier heller ikke her noe om faktisk bruk av sensor. Det er dog positivt at det sies hvordan ekstern sensor brukes.

En intern sensor. Ekstern sensor brukes jevnlig.

Hva ligger i at ekstern sensor brukes «jevnlig»? Hvordan ekstern sensor brukes – og hvordan bruk av ekstern sensor kommer alle studenter til gode, er ikke oppgitt i planen.

Det benyttes to interne sensorer til sensurering av hver besvarelse. Et uttrekk på 25 % av besvarelsene sensureres av en ekstern sensor etter at sensur har falt. Stikkprøvesensuren benyttes som veiledning til internt bruk av faglærer og interne sensorer.

I dette eksempelet er det oppgitt hvordan ekstern sensor brukes. Men hvordan kan man sensurere etter at sensur har falt? Er dette heller et eksempel på bruk av tilsynssensor?

B. Eksempler på klare/dekkende beskrivelser av sensorordning

En ekstern og en intern sensor vurderer alle studentene.

Ekstern sensor vil delta i utformingen av eksamensoppgaven. Besvarelsene blir sensurert av to interne sensorer.

Intern sensor vurderer alle besvarelser. Et uttrekk på minst 25 % av besvarelsene sensureres av ekstern sensor. Ekstern sensor skal også benyttes ved tvil om besvarelser er bestått. Karakterene på besvarelsene som er vurdert av ekstern og intern sensor danner grunnlag for å fastsette nivå på alle besvarelsene.

Antallet sensorer og hvorvidt ekstern sensor brukes, varierer mellom studiene, ut fra hva vi kan se av programplanenes informasjon. På noen studier brukes det nesten bare én intern sensor. En del studier har som generell begrunnelse at muntlige og praktiske eksamener skal ha to sensorer da «disse eksamensformene ikke kan påklages. Formelle feil kan likevel påklages.» Hovedregelen er at det skal være to eksamenssensorer ved muntlig og skriftlig eksamen, se forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 tredje ledd. Kravet til to eksamenssensorer er ikke ment som et absolutt krav, jf. «normalt», men det bør ikke gjøres unntak om det er stor grad av skjønnsutøvelse i vurdering av besvarelsene, se også retningslinjer for oppnevning og bruk av sensorer ved HiOA punkt 2.2.

I mange planer er det uklart om tilsynssensor brukes. I noen planer henvises det til de generelle bestemmelsene om bruk av tilsynssensor ved HiOA, men det beskrives ikke hvordan tilsynssensor evt. benyttes for det aktuelle studiet. I mange planer er ikke tilsynssensorordningen nevnt. Vi viser her til det som er sagt ovenfor om at noe av forklaringen kan være at retningslinjene for oppnevning og bruk av sensor, herunder tilsynssensorordningen, først ble fastsatt og trådte i kraft i fjor, og at planene ikke er oppdaterte på dette området ennå. Her er det derfor en jobb som må gjøres ved fakultetene.

5. Klagemuligheter

A. Eksempler på mindre klare/ikke dekkende beskrivelser av klagemuligheter

De aller fleste planene vi har gjennomgått henviser til generell informasjon om klageadgang. I en del tilfeller kan det være uklart når/hva det kan klages på eller at det ikke er informasjon om klagemuligheter. Særlig aktuelt er dette når eksamen består av flere og ulike deler, som muntlig og praktiske oppgaver samt ved ulike former for gruppeeksamener.

Eksempel:

Avsluttende vurdering består av to eksamensdeler:

1. Individuell skriftlig hjemmeeksamen over syv dager. Omfang inntil 3500 ord (+/- 10 prosent).

2. Muntlig eksamen i gruppe. Gruppen skal bestå av om lag fem studenter. Det gis individuell karakter. Eksamen er praktisk (...) prosjekteksamen. Eksamensperiodens varighet er på ca. to uker. Gruppene trekker et (...) for sin prosjekteksamen. Hver gruppe får 40 minutter til fremlegg av sitt prosjekt og faglig samtale.

De to eksamensdelene vektes likt. Begge eksamensdelene må være bestått for at samlet karakter skal kunne settes. Det gis én samlet karakter på avsluttende vurdering. Eksamen vurderes av to interne sensorer. Emnet er underlagt tilsynssensur.

Ny og utsatt eksamen gjennomføres på samme måte som ved ordinær eksamen. Det er kun eksamensdelen som ikke er bestått, som må tas om igjen. Dersom det ikke kan dannes en gruppe gjennomføres individuell muntlig eksamen. Det kan leveres omarbeidet versjon av oppgave ved den første påfølgende ny/utsatt hjemmeeksamen. Ved senere forsøk gis ny oppgavetekst.

Studentens rettigheter og plikter ved ny/utsatt eksamen framgår av forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Studenter er selv ansvarlige for å melde seg opp.

Dette er et eksempel på todelt vurdering/eksamen, der den ene delen består av muntlig eksamen som også er en gruppeeksamen, der det riktig nok blir gitt individuell karakter, mens den andre delen er en individuell, skriftlig hjemmeeksamen.

Både gruppeeksamener (selv om det blir gitt individuell karakter) og muntlig eksamen representerer utfordringer når det gjelder studentenes muligheter og rettigheter til å påklage eksamensresultat/sensur og/eller formelle feil ved eksamen. Emneplanen sier ingenting om hvorvidt det kan framsettes klage på bare den ene delen av eksamen. Det er heller ikke vist til gjeldende lov- og regelverk for klage på sensur og formelle feil ved eksamen, noe som kunne

ha vært gjort som et alternativ, og der slik informasjon blir gitt i programplanen på overordnet nivå (generell del).

B. Eksempler på klare/dekkende beskrivelser av klagemuligheter

Vurderingen består av en individuell skriftlig ti dagers hjemmeeksamen på 6000 ord +/- 10 % med påfølgende individuell muntlig eksamen på inntil 45 minutter. Muntlig eksamen tar utgangspunkt i den skriftlige besvarelsen og pensum i emne (...). Ved muntlig eksamen kan karakteren på hjemmeeksamenen justeres opp eller ned inntil én karakter ut fra studentens prestasjon. Det gis én karakter på emnet.

Eksamen blir vurdert av en intern og en ekstern sensor. Det gis bokstavkarakterer med A som beste og E som dårligste karakter for bestått, og F for ikke bestått. Ny/utsatt eksamen foregår som ved ordinær eksamen.

Det kan klages over karakterfastsetting og formelle feil ved eksamen i samsvar med bestemmelsene i lov om universiteter og høyskoler, jf. også forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Ved klage på karakterfastsetting på hjemmeeksamenen, må muntlig eksamen gjennomføres på nytt.

Oppsummering og videre oppfølging

Gir program- og emneplanene tydelig informasjon om vurderings-/eksamensformer og sensorordninger?

Stort sett gis det tydelig informasjon om *vurderings-/eksamensformer* i planene vi har gjennomgått. utfordringer synes særlig å være å gi tydelig informasjon om omfang og innhold på oppgaver, både oppgaver som utgjør arbeidskrav og oppgaver som danner vurderings-/eksamensgrunnlaget. I noen tilfeller er det en sammenblanding av arbeidskrav og avsluttende vurdering/eksamen, der det ikke framgår klart hva som er hva. Kompliserte og sammensatte vurderingsformer, som brukes i en god del studier ved HiOA, krever særlig oppmerksomhet for å framstille informasjonen tilstrekkelig og tydelig.

Bildet er mer sammensatt når det gjelder *sensorordninger*. Det finnes mange eksempler på manglende eller ikke dekkende informasjon om hvor mange sensorer som brukes, om det er intern(e) eller ekstern(e), hvordan ekstern sensor brukes slik at det kommer alle studenter til gode og at studiet har en tilsynssensorordning.

De fleste planer henviser til gjeldende regelverk og informasjon om studenters *klagemuligheter*, både når det gjelder klage på karakter/sensur og formelle feil ved eksamen.

Det er særlig ved gruppeeksamener og muntlig eller praktisk eksamen som representerer begrensninger for studenters rettigheter/muligheter til å klage. Tydelig informasjon ved slike eksamensformer er derfor svært viktig.

Gjennomgangen har vist at mange emner har sammensatte vurderings-/eksamensformer. I de fleste tilfellene synes det å være dekkende informasjon om *fastsetting av sluttkarakter* – enten at det er oppgitt hvordan delkarakterene vektet og gir sluttkarakter eller at delene vurderes samlet. I noen tilfeller kan det synes som om «mappevurdering» brukes på eksamen som består av to deler uten karaktervektning. I en del tilfeller er det uklart eller ikke dekkende opplysninger om ny/utsatt eksamen og konsekvenser dersom enkelte deler ikke består.

Når det gjelder bruk av delkarakterer og fastsetting av endelig karakter i emner skal program-/emneplaner bl.a. fortelle hvilke deler en eksamen består av og hvordan sluttkarakteren skal beregnes (vektning). Beskrivelser av hvilke metoder som brukes for fastsettelse av endelig karakter, er informasjon som må formidles til eksamensadministrasjon og eksamenssensorer gjennom f.eks. veiledninger og rutinebeskrivelser.

Hvordan kan vi se på prinsippene for og bruken av delkarakterer og fastsetting av endelig karakter i emner?

Det er fakultetenes ansvar å fastsette eksamenssensorers plikter og ansvar og gjøre dette kjent for den enkelte eksamenssensor. Når høgskolen i en emneplan har fastsatt en vurderingsordning med delkarakterer som inngår i en samlet sluttkarakter, er det avgjørende at den fastsatte metoden følges. En gjennomgang av program-/emneplaner kan derfor ikke gi svar på om praksis samsvarer med informasjonen i emneplanene om delkarakterer og fastsetting av endelig karakter. Å undersøke fakultetenes rutiner og kvalitetssikring av dette, er derfor nødvendig for å kunne vurdere om metodene som brukes er gode nok.

Vedlegg

1. Oversikt over hvilke programplaner som er gjennomgått

Bachelorstudier

Fakultet for helsefag

Bioingeniør

Ergoterapi

Facility Management

Farmasi

Fysioterapi

Fysioterapi – mensendieck

Husøkonomi og serviceledelse

Kostøkonomi, ernæring og ledelse

Læringspsykologi

Ortopediingeniør

Prehospitalt arbeid – paramedic

Radiografi

Samfunnsernæring

Sykepleie – Kjeller

Sykepleie – Pilestredet

Sykepleie – Sandvika

Tannteknikk

Vernepleie

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Barnehagelærer (både heltids- og deltidsstudiet og den arbeidsplassbaserte utdanningen)

Idrett, friluftsliv og helse

Lærerutdanning for tospråklige lærere

Tegnspråk og tolking

Utviklingsstudier

Yrkesfaglærer: bygg- og anleggsteknikk

Yrkesfaglærer: design og håndverk

Yrkesfaglærer: elektrofag

Yrkesfaglærer: helse- og oppvekstfag

Yrkesfaglærer: medier og kommunikasjon
Yrkesfaglærer: restaurant- og matfag
Yrkesfaglærer: service og samferdsel
Yrkesfaglærer: teknikk og industriell produksjon
Yrkesfaglærer: arbeidsplassbasert
Grunnskolelærerutdanning for 1.–7. trinn
Grunnskolelærerutdanning for 5.–10. trinn

Fakultet for samfunnsfag

Administrasjon og ledelse
Arbeids- og velferdsfag
Arkiv og dokumentbehandling
Barnevern
Bibliotek- og informasjonsvitenskap
Fotojournalistikk
Journalistikk
Medier og kommunikasjon
Regnskap og revisjon
Sosialt arbeid
Økonomi og administrasjon

Fakultet for teknologi, kunst og design

Anvendt datateknologi
Drama og teaterkommunikasjon
Faglærer i formgiving, kunst og håndverk
Informasjonsteknologi
Ingeniørfag - bioteknologi og kjemi
Ingeniørfag – bygg
Ingeniørfag – data
Ingeniørfag - elektronikk og informasjonsteknologi
Ingeniørfag - energi og miljø i bygg
Ingeniørfag – maskin
Kunst og design
Produktdesign

Masterstudier

Fakultet for helsefag

Anestesisykepleie

Barnesykepleie

Biomedisin

Fysioterapi

Helse og empowerment

Intensivsykepleie

Jordmorfag

Læring i komplekse systemer

Psykisk helsearbeid

Rehabilitering og habilitering

Samfunnsernæring

Sykepleie - klinisk forskning og fagutvikling

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier

Barnehagepedagogikk

Early Childhood Education and Care (IMEC) (internasjonalt fellesgradsstudium)

Flerkulturell og internasjonal utdanning

IKT-støttet læring

Skolerettet utdanningsvitenskap med fordypning i skolefag eller pedagogikk

Yrkespedagogikk

Fakultet for samfunnsfag

Bibliotek- og informasjonsvitenskap

Bibliotek - styring og ledelse

Journalistikk

Sosialfag:

- Barnevern

- Familiebehandling

- International Social Welfare and Health Policy

- Sosialt arbeid

Styring og ledelse

Økonomi og administrasjon - siviløkonom

Fakultet for teknologi, kunst og design

Energi og miljø i bygg

Estetiske fag:

- Drama- og teaterkommunikasjon

- Fagdidaktikk - kunst og design

- Kunst i samfunnet

- Mote og samfunn

Produktdesign

Universell utforming av IKT

2. Utdrag fra UH-loven

§ 3-9. Eksamen og sensur

- (1) Universiteter og høyskoler skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.
- (2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad.
- (3) Den muntlige del av eksamener og prøver skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamenen eller prøven tilsier noe annet. Styret kan gjøre unntak fra regelen om offentlig eksamen i det enkelte tilfelle etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende hensyn taler for det.
- (4) Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift etter sjuende ledd fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker. Styret selv kan i forskrift etter sjuende ledd fastsette lengre frist for avhandlinger og tilsvarende større skriftlige arbeider.
- (5) Ved ny sensurering etter §§ 5-2 og 5-3 benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.
- (6) Vurderingsuttrykket ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering skal være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.
- (7) Styret selv gir forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener og prøver, herunder vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt og for adgang til ny praksisperiode og bestemmelser om oppmelding og vilkår for oppmelding. For utdanninger med nasjonale rammeplaner fastsatt etter § 3-2 annet ledd må forskriften ta utgangspunkt i de eventuelle generelle bestemmelser om eksamen og sensur som gis i rammeplanen.

Styret kan delegere til avdeling eller grunnenhet å gi utfyllende regler om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

§ 5-3. Klage over karakterfastsetting - rett til begrunnelse

- (1) Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse, dersom kandidaten får meddelt karakteren elektronisk og kan fremsette krav om begrunnelse på tilsvarende måte, fremsettes innen én uke fra karakteren ble kunngjort. Ved annen type kunngjøring må krav om begrunnelse fremsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, likevel ikke mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.
- (2) Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.
- (3) Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelige for kandidatene etter at karakterer er fastsatt.
- (4) En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller klage over formelle feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller gjennomføring av vurderingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra kandidaten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om kandidaten skal fremsette klage etter vurdering av separat prøve, oppgave eller annen vurdering, eller om klage skal fremsettes når resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.
- (5) Bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når prøven ikke er bestått.
- (6) Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

3. Utdrag fra forskrift om studier og eksamen ved HiOA

§ 3-1.Fastsetting av programplan og emneplan

- (1) Det skal fastsettes programplan og emneplan for alle studieprogram og emner som tilbys ved Høgskolen i Oslo og Akershus.
- (2) Studieutvalget ved fakultet fastsetter programplaner og emneplaner for studieprogram og emner på bachelornivå og for videreutdanninger.
- (3) Studieutvalget ved fakultet kan fastsette retningslinjer knyttet til fakultetets studier.
- (4) Studieutvalget ved Høgskolen i Oslo og Akershus fastsetter programplaner og emneplaner for studieprogram og emner på masternivå og ph.d.-nivå.
- (5) Studieutvalget ved Høgskolen i Oslo og Akershus kan fastsette retningslinjer for etablering av nye studier og utarbeiding av planer for studier ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

§ 3-2.Generelle bestemmelser for programplaner

- (1) Et emne skal normalt være av minimum 10 studiepoengs omfang og være delelig med 5, dersom dette ikke strider mot forskrift om rammeplan.
- (2) Det skal framgå av studiets plan hvilke vurderinger i studiet som skal inngå på vitnemål eller karakterutskrift eller regnes inn i karakter på vitnemål eller karakterutskrift, og hvilke vurderingsuttrykk som benyttes i henhold til universitets- og høyskoleloven § 3-9 sjette ledd.

§ 3-3.Endringer i programplan, emneplan og pensum

Endringer i programplan eller emneplan skal ikke tre i kraft før ved nytt studieår. Mindre endringer i pensum kan foretas

Kapittel 7. Sensur. Klage. Fusk

§ 7-1.Sensor

- (1) Ved eksamen eller vurdering der resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium, oppnevner fakultetsstyret sensorer i samråd med fagmiljøet.
- (2) Det skal være knyttet ekstern sensor til alle eksamener i henhold til retningslinjer for oppnevning og bruk av sensor.

- (3) Bruk av sensor skal gå fram av emnebeskrivelse i programplanen. Det skal normalt benyttes to sensorer ved muntlig og skriftlig eksamen.
- (4) Ekstern sensor kan ikke ha vært tilsatt ved Høgskolen i Oslo og Akershus det siste året.
- (5) Studieutvalget ved Høgskolen i Oslo og Akershus fastsetter retningslinjer for oppnevning og bruk av sensor.

§ 7-3. Klage over karakterfastsetting. Rett til begrunnelse

- (1) Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsetting og for klagesensur i samsvar med lov om universiteter og høyskoler § 5-3.
- (2) Sensur kan påklages i samsvar med universitets- og høyskoleloven § 5-3. Det skal ikke opplyses om karakteren til klagesensorene.
- (3) Ved bruk av løpende vurdering skal det fastsettes i programplanen når klage kan framsettes. Dette kan være etter hver enkelt prøve, oppgave eller annen vurdering eller bare etter at resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.
- (4) Klagesensur skal foreligge innen fire uker etter klagefristens utløp. Resultatet etter denne klagesensuren er endelig.

4. Utdrag fra retningslinjer for etablering av nye studier og utarbeiding av planer for studier ved HiOA

Kap 5-11 Vurderings-/eksamensformer og sensorordninger:

Med vurderingsformer menes i det følgende også eksamensformer/-ordninger.

Vurderingsformene skal være egnet til å vurdere i hvilken grad kandidaten/studenten har oppnådd det læringsutbyttet som er angitt for studiet. Antall vurderinger/eksamener bør begrenses.

Vurderingsformene må beskrives tydelig. Det må komme klart fram hvilke vurderingsformer som benyttes for hvert emne. Det må også være tydelig når i studiet avsluttende vurderinger er lagt. Vurderingsformens omfang (f.eks. høvelig antall sider eller ord for en skriftlig oppgave/prosjektarbeid), varighet (f.eks. antall timer eller dager for en eksamen) og om gjennomføringen foregår individuelt og/eller i gruppe, må angis presist.

Ved mappevurdering må det angis eksplisitt hva slags og hvor mange tekster eller arbeider (mappekrev) som skal inngå i studentens mappe og danne grunnlag for samlet vurdering. Mappekravenes omfang, f.eks. antall sider eller ord i en tekst, skal oppgis for hvert krav.

Det må komme klart fram i studiets plan hvilke vurderinger i studiet som skal inngå på vitnemål eller karakterutskrift eller regnes inn i karakter på vitnemål eller karakterutskrift.

Når en vurdering/eksamen består av flere deler og en av delene ikke får resultat bestått, må det framgå tydelig om studenten må ta alle delene på nytt eller om det er tilstrekkelig å ta opp igjen den ikke beståtte delen. Det må også framgå tydelig hvordan delkarakterene vektes i den samlede karakteren, og når det kan framsettes klage.

Det må redegjøres tydelig for sensorordningen, jf. HiOAs forskrift om studier og eksamen og høgskolens retningslinjer for oppnevning og bruk av sensor.

Vurderingsuttrykket skal være enten bestått/ikke bestått eller gradert skala med A som beste og E som dårligste karakter for bestått, og F for ikke bestått.

I programplaner skal det i en tabelloversikt angis vurderingsform og vurderingsuttrykk for alle emner som inngår i studieprogrammet. Tabellen ligger i HiOAs mal for programplan.

I emneplaner skal det oppgis hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under vurdering/eksamen.

5. Utdrag fra retningslinjer for oppnevning og bruk av sensorer ved HiOA

Fastsatt av studieutvalget 13. juni 2013 med hjemmel i forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 femte ledd.

KAPITTEL 1 – INNLEDNING

1.1 Formålet med retningslinjene

1. Ivareta studentenes rettssikkerhet ved vurdering av deres kunnskaper og ferdigheter.
2. Bidra til kvalitetssikringen av høgskolens studietilbud.
3. Skape en felles ramme for bruk av eksamenssensorer og tilsynssensorer ved alle fakulteter og fagområder ved høgskolen.

1.2 Ekstern evaluering

Det stilles i universitets- og høyskoleloven § 3-9 første ledd krav om et eksternt blikk, enten på den enkelte eksamen (vurderingen) eller på høgskolens gjennomføring av eksamen (vurderingsordningen). Det følger av forskrift om studier og eksamen ved HiOA § 7-1 andre ledd at det skal være knyttet ekstern sensor til alle eksamener i henhold til disse retningslinjene.

Fakultetene kan velge forskjellige måter for hvordan ekstern deltakelse kan skje. Det avgjørende for valg av ordning er at alle studenter på den aktuelle eksamen eller et emne blir gjort til gjenstand for ekstern eksamenssensur i samme omfang, eller at valg av tilsynssensorordning innebærer en ekstern kvalitetssikring av det faglige nivået på det aktuelle studiet.

Dersom det ikke benyttes ekstern eksamenssensor ved eksamenssensur skal tilsynssensor benyttes til evaluering av vurderingsordningen, se nærmere om dette under kapittel 3.

KAPITTEL 2 – EKSAMENSSENSOR

2.1 Krav til to eksamenssensorer i universitets- og høyskoleloven

Det skal være minst to eksamenssensorer, hvorav minst én skal være ekstern i følgende tilfeller:

- Ved bedømmelse av kandidaters selvstendige arbeid i høyere grad, som masteroppgaven og tilsvarende arbeid, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9.

- Ved ny sensur etter klage på karakterfastsetting, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 femte ledd, jf. § 5 -3 fjerde ledd.
- Ved ny sensur etter klage over formelle feil ved eksamen, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 femte ledd, jf. § 5-2 andre ledd.

2.2. Krav til eksamenssensorer i forskrift om studier og eksamen ved HiOA

Hovedregelen

Hovedregelen er at det skal være to eksamenssensorer ved muntlig og skriftlig eksamen, jf. forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 tredje ledd.

Med dette menes at det skal være to eksamenssensorer ved eksamen eller prøve der resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det kan enten være to interne eksamenssensorer, en intern eksamenssensor og en ekstern eksamenssensor eller to eksterne eksamenssensorer.

Unntak

Kravet til to eksamenssensorer er ikke ment som et absolutt krav, jf. «normalt», men det bør ikke gjøres unntak om det er stor grad av skjønnsutøvelse i vurdering av besvarelsene. I vurderingen av om det er forsvarlig å gjøre unntak fra hovedregelen kan det legges vekt på følgende forhold (listen er ikke uttømmende):

- Om det er en eksamen med absolutte svar eller det sensureres etter en på forhånd fastsatt fasit.
- Om vurderingen lar seg etterprøve.

Bruk av sensor i emneplanen

Beskrivelse av bruk av sensor skal framgå av emnebeskrivelse i programplanen, jf. forskriften § 7-1 tredje ledd. Det må derfor vurderes i forbindelse med utarbeidelsen av emneplanen om det for den aktuelle eksamen kan benyttes én sensor.

2.3 Oppnevning av intern- og ekstern eksamenssensor

Delegasjon

Fakultetsstyret har i forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 første ledd fått delegert myndighet til å oppnevne sensorer i samråd med fagmiljøet.

Fakultetsstyret selv kan delegere denne myndigheten videre til for eksempel dekan. Både interne og eksterne sensorer skal oppnevnes.

Oppnevning mv.

- Oppnevning av eksamenssensorer må skje i god tid før eksamen og før funksjonstiden for tidligere oppnevnte sensorer går ut. Den som oppnevnes som eksamenssensor, oppnevnes normalt samtidig som eksamenssensor ved ny og utsatt eksamen.
- Dersom ekstern eksamenssensor benyttes ved ordinær eksamen, må også ekstern eksamenssensor benyttes ved ny og utsatt eksamen.
- Eksamenssensor ved klage over karakterfastsetting etter universitets- og høyskoleloven § 5-3 bør oppnevnes samtidig med oppnevningen av eksamenssensor til ordinær eksamen.
- Det må gå minst ett år fra tilsetningsforholdet tok slutt før vedkommende kan oppnevnes som ekstern sensor, jf. forskrift om studier og eksamen ved HiOA § 7-1 fjerde ledd.
- Ekstern eksamenssensor kan i begrenset omfang ha vært gjesteforeleser ved HiOA.

Funksjonsperiode

Ekstern eksamenssensor skal normalt ikke være sensor sammenhengende i mer enn tre år i samme emne/fag.

Eksamenssensors kvalifikasjoner

Det er de samme krav til kvalifikasjoner for eksamenssensor som for den som underviser i det aktuelle emnet/faget.

2.4 Felles for sensur mv.

- Anonymitetsprinsippet skal gjelde for sensur av alle skriftlige eksamener/vurderinger og ellers der det er gjennomførbart.
- Ved skriftlige eksamener kunngjøres sensors navn normalt først etter at sensuren har falt.
- Sensor er underlagt taushetsplikt etter forvaltningslovens § 13.
- Ved bruk av ekstern eksamenssensor skal den eksterne sensuren komme alle kandidatene til gode.

Informasjon til eksamenssensor

Eksamenssensors oppgaver og plikter i forbindelse med sensorarbeidet fastsettes av fakultetet.

Fakultetet må sørge for at eksamenssensors plikter og ansvar i forbindelse med sensorarbeidet gjøres kjent for den enkelte eksamenssensor.

Arkivering

Fakultetene skal arkivere alle sensoroppnevninger på en hensiktsmessig måte.

KAPITTEL 3 – TILSYNSSENSORORDNING

3.1. Formålet med bruk av tilsynssensor

Tilsynssensorordningen er en del av kvalitetssikringen av det enkelte studium. Alle studier ved Høgskolen i Oslo og Akershus skal være under tilsyn av tilsynssensor, men det er rom for ulike måter å praktisere ordningen på ved det enkelte fakultet.

Bruk av tilsynssensor ved Høgskolen i Oslo og Akershus er et ledd i høgskolens arbeid for å sikre kontinuerlig ekstern vurdering av våre studier. Tilsynssensor skal bidra til:

- å sikre at grader oppnådd ved HIOA holder høy kvalitet og holder høy standard sammenliknet med grader oppnådd ved andre UH-institusjoner
- å sikre helhet og sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelsene, arbeidsformene og vurderingsformene i studiet
- å sikre at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og betryggende måte

3.2 Krav til bruk av tilsynssensor

I henhold til forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 andre ledd skal det være knyttet ekstern sensor til alle eksamener. Dersom det ikke benyttes ekstern eksamenssensor på et emne, skal en tilsynssensor evaluere evalueringsordningen av eksamen på dette emnet minst én gang i løpet av tilsynssensors funksjonsperiode på tre år.

3.3 Tilsynssensors arbeidsoppgaver og ansvar

Tilsynssensors arbeidsoppgaver fastsettes i samråd med fakultetet/instituttet. Det skal avtales hvilke deler av evalueringsarbeidet tilsynssensor skal delta i og på hvilken måte.

Tilsynssensors oppgaver kan være:

- å føre tilsyn med gjennomførte vurderinger og vurderingsprosesser i hele studiet, for et fagområde eller en emnegruppe i studiet
- å føre tilsyn med standarden på resultatene innenfor et studium, fagområde eller emnegruppe, sammenliknet med standarden på resultatene i tilsvarende studier, fagområder eller emnegrupper ved andre UH-institusjoner
- å evaluere eksamensoppgaver og vurderingskriterier for karakterfastsettelse i et emne, emnegruppe, fag, eller alle emner i et studium.

- å vurdere sammenhengen mellom programplanens læringsutbyttebeskrivelser, undervisningsopplegg og vurderingsformer
- å gi fagmiljøene/fakultetene tilbakemeldinger og råd som kan brukes i det videre studiekvalitetsarbeidet

3.4 Felles for tilsynssensor

Oppnevning mv.

- Fakultetet avgjør om tilsynssensor oppnevnes for, emnegrupper, fagområde, en samling enkeltemner innenfor et studium, eller hele studiet.
- Fakultetsstyret har i forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Oslo og Akershus § 7-1 første ledd fått delegert myndighet til å oppnevne interne og eksterne sensorer i samråd med fagmiljøet. Fakultetsstyret selv kan delegere denne myndigheten til for eksempel dekan.
- Det må gå minst ett år siden vedkommende var tilsatt ved høgskolen før vedkommende kan oppnevnes som tilsynssensor. Det må gå minst ett år fra tilsetningsforholdet tok slutt eller fra vedkommende sist mottok honorar fra høgskolen før vedkommende kan oppnevnes som tilsynssensor.
- Tilsynssensor kan ikke samtidig være ekstern eksamenssensor ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

Funksjonsperiode

Tilsynssensors funksjonsperiode er normalt tre år. Det er anledning til å forlenge oppdraget med én periode.

Tilsynssensors kvalifikasjoner

Tilsynssensor skal ha bred undervisningserfaring og normalt ha kompetanse på minimum høgskoleelektornivå.

Det kan gjøres unntak fra kvalifikasjonskravet dersom det er behov for en annen type pedagogisk eller faglig kompetanse.

3.5 Sensorrapport og oppfølging

Tilsynssensor skal ha tilgang til dokumentasjonen vedkommende trenger for å kunne utføre oppgaven.

Tilsynssensor skal årlig levere en tilsynssensorrappport om sitt arbeid til fakultetet/instituttet. Det skal avholdes årlig møte med tilsynssensor og fakultet for å drøfte forhold som blir omtalt i rapporten og andre forhold knyttet til kvaliteten på det aktuelle studiet.

Tilsynsrapporten skal benyttes som grunnlagsmateriale i instituttets programrapporter og i kvalitetssikringsarbeidet.

6. Brev fra KD til Studentparlamentet 21.05.14

Svar på spørsmål om bruken av ekstern sensor

Vi viser til e-post av 24. januar 2013 fra Studentparlamentet ved Høgskolen i Oslo og Akershus ved Therese Eia Lerøen, samt vår e-post av 4. mars 2013 hvor vi informerer om at departementet vil komme tilbake med et svar. Vi beklager at saksbehandlingen har tatt lang tid.

Studentparlamentet viser til Kunnskapsdepartementets brev av 10. juli 2007 vedrørende bruk av ekstern sensor. Det stilles spørsmål ved om Høgskolen i Oslo og Akershus' retningslinjer for oppnevning og bruk av sensor ved HiOA punkt 4.4 er i strid med universitets- og høyskolelovens § 3-9 og departementets tidligere uttalelser vedrørende ekstern sensor. I punkt 4.4 står det blant annet at:

"... Ved bruk av ekstern sensor skal den eksterne sensuren komme alle kandidatene til gode, det vil si alle eksamensbesvarelsene. Intern sensor skal derfor ta hensyn til ekstern sensors vurdering ved sensurering av alle eksamensoppgaver. Dersom bare et uttrekk av besvarelsene sendes til ekstern sensur, skal dette danne grunnlag for karakterfastsetting på alle besvarelsene..."

Departementet er kjent med at HiOA i juni 2013 endret sine retningslinjer, men velger likevel å komme med en uttalelse, da vi ser at det kan være behov for å justere departementets uttalelser i brevet av 10. juli 2007.

Etter en vurdering har vi kommet til at den løsningen som tidligere var valgt ved HiOA ikke er i strid med uhl. § 3-9. Når ekstern sensur på utvalgte oppgaver gjennomføres først, og denne sensuren deretter legges til grunn for karakterfastsetting ved alle eksamensbesvarelsene, vil den eksterne sensuren komme alle studentene til gode. Etter departementets vurdering vil en slik ordning bidra til en ekstern kvalitetssikring av eksamensoppgaven og karakterfastsettingen, og ivareta studentenes rettsikkerhet ved å sikre likt grunnlag for bedømmelse av studentene.

Departementet viser til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) hvor daværende krav om én ekstern sensor ved studentenes eksamen ble foreslått endret til å kun være krav om ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene. I merknadene til den foreslåtte bestemmelsen, som dagens uhl. § 3-9 er basert på, står det på s. 53:

”Den enkelte institusjon bestemmer selv hvordan ekstern deltakelse i vurderingen skal gjennomføres, enten ved ekstern deltakelse i den enkelte vurdering eller ved ekstern evaluering av vurderingsordningene. En viss bruk av ekstern sensurering, både på lavere og høyere grad, bør imidlertid inngå som en del av institusjonenes kvalitetskontroll av det enkelte studium. Systemet med ekstern evaluering av vurderingene eller vurderingsordningene skal også ivareta studentenes rettsikkerhet ved å sikre lik og upartisk bedømmelse av studentene.

Elementer i en ordning med ekstern deltakelse i vurderingen kan for eksempel være ekstern deltakelse ved oppgaveutforming og fastsetting av vurderingskriterier, ekstern stikkprøvekontroll foretatt av intern sensor, ekstern sensur av bestemte andeler av vurderingene som regnes inn i endelig karakter og ekstern sensur av større skriftlige arbeider som prosjekter og porteføljer. ”

Departementet har vurdert HiOAs tidligere ordning opp mot lovforarbeidenes beskrivelse av formålet med bruken av ekstern evaluering av vurderingsordningene. Vi har kommet til at vi bør moderere vårt tidligere standpunkt om at det ikke er adgang til at et utvalg av studentene får sin karakter fastsatt på grunnlag av ekstern sensur, fordi denne tolkningen er strengere enn nødvendig for å sikre lovbestemmelsens formål. Det vesentlige kravet må være at den eksterne evalueringen kommer alle studentene til gode, og det sikrer den løsningen som tidligere var valgt ved HiOA.

Med hilsen

Anne Grøholt (e.f.)

Irene Tveite-Strand

Avdelingsdirektør

Seniorrådgiver

Kopi:

Universiteter og høyskoler

Universitets- og høyskolerådet

NSO